

Пропозиції Програми «U-LEAD з Європою» щодо державної політики з окремих питань надання паспортних послуг через центри надання адміністративних послуг

1. Про що цей документ і для чого

Цей документ складений експертами напряму з покращення якості надання адміністративних послуг для населення Програми «U-LEAD з Європою» (далі – Програма). Діяльність Програми у цьому напрямі передбачає підтримку створення та модернізації центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), відпрацювання у процесі взаємодії з органами місцевого самоврядування практичних проблем та прогалин у законодавстві, які ускладнюють формування ефективної системи надання адміністративних послуг у громадах. Цей документ покликаний звернути увагу відповідальних органів державної влади на такі проблеми законодавства та практики, подальше вирішення яких сприятиме створенню належних умов для надання доступних і якісних адміністративних послуг.

Цей документ стосується лише паспортних послуг (оформлення і видача паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон) та їхньої інтеграції до ЦНАП. Викладені у документі позиції сформовані на основі досвіду Програми та її експертів, і не претендують на вичерпність. Водночас підняті у документі питання були предметом консультацій з відповідальними органами державної влади, окремими органами місцевого самоврядування (далі – ОМС), асоціаціями ОМС та іншими зацікавленими сторонами.

2. Про Програму і її завдання у сфері політики

Програма «U-LEAD з Європою» є однією з найбільших програм міжнародної технічної допомоги для України з підтримки децентралізації, яка фінансується Європейським Союзом та його країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею, Швецією. Напрямок покращення якості надання адміністративних послуг для населення Програми має на меті створення або модернізацію до 600 ЦНАП до 2020 року в містах, селищах і селах України, насамперед, в об'єднаних територіальних громадах. Програмою надається інституційна допомога, включаючи інтеграцію послуг у ЦНАП, тренінгові заходи для персоналу, матеріальна допомога для облаштування робочих місць меблями та технікою, програмний комплекс автоматизації роботи ЦНАП («Вулик») тощо.

У завданнях Програми, відповідно до Угоди між Урядом України та Європейським Союзом, передбачено підготовку пропозицій щодо державної політики у сфері децентралізації та адміністративних послуг, надання відповідної консультаційної підтримки Уряду України щодо реформування політики і законодавства.

Викладена у цьому документі інформація є експертною позицією фахівців Програми і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу чи країн-членів, коштами яких фінансується Програма.

3. Перелік проблем/питань

У цьому документі подається короткий виклад проблем організації надання паспортних послуг через ЦНАП, зокрема:

- 1) висока вартість паспортного обладнання (робочих станцій для надання паспортних послуг);
- 2) висока вартість організації захищеного цифрового каналу з використанням Національної системи конфіденційного зв'язку (далі – НСКЗ) для надання паспортних послуг та щомісячної абонплати за користування ним;
- 3) відсутність можливості ОМС надавати паспортні послуги через власні мобільні ЦНАП;
- 4) непрозорі та надмірні на практиці вимоги до приміщень, у яких розміщується паспортне обладнання (робочі станції).

4. Огляд окремих проблем/питань

4.1. Проблема – висока вартість паспортного обладнання (робочих станцій для надання паспортних послуг)

Наслідки проблеми:

Паспортні послуги (оформлення і видача паспорта громадянина України та паспорта громадянина України для виїзду за кордон) – одні з найбільш популярних серед населення. За даними Міністерства внутрішніх справ, станом на вересень 2018 року в Україні видано 10 млн біометричних паспортів. При цьому тільки у 2018 році було оформлено 4 815 574 закордонних паспорти та 1 336 270 паспортів громадянина України нового зразка у формі картки¹.

Тому паспортні послуги, в ідеалі, повинні бути доступними у всіх громадах та у всіх ЦНАП, адже ці послуги належать до базових.

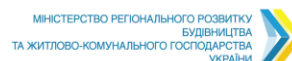
На сьогодні паспортні послуги можна отримати у підрозділах Державної міграційної служби України (далі – ДМС), у частині ЦНАП та у державному підприємстві «Документ» (центри обслуговування громадян «Паспортний сервіс»)². При цьому вартість послуг в останньому суб'єкті на 400 гривень вища, ніж у підрозділах ДМС та ЦНАП.

Наближення паспортних послуг до мешканців, насамперед, ОТГ можливе шляхом укладання узгоджених рішень з ДМС відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р. Початково надання паспортних послуг через ЦНАП було можливе у випадках: розміщення робочих місць працівників ДМС у приміщеннях ЦНАП (так, наприклад, було реалізовано цей механізм у ЦНАП міста Луцька, і його теоретично можна було реалізовувати принаймні у районних центрах та містах обласного значення) або самостійного придбання ОМС паспортного обладнання (такою стала політика ДМС і практика, починаючи з кінця 2015 року). За даними ДМС, станом на початок травня 2019 року отримати паспортні послуги можна у 139 ЦНАП із 787 (тобто лише 17% ЦНАП мають паспортні послуги). Наразі навіть не у всіх ЦНАП міст - обласних центрів надаються паспортні послуги, нині це тільки 15 міст: Київ, Вінниця, Луцьк, Дніпро, Івано-Франківськ, Львів, Миколаїв, Одеса, Полтава, Рівне, Суми, Хмельницький, Харків, Чернівці та Чернігів³.

¹ Статистичні дані ДМС за 2018 рік / Офіційний веб-сайт Державної міграційної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/statistichni-dani/statistika-z-osnovnoi-diyalnosti.html>

² ЦНАП та центри «Паспортний сервіс», які оформлюють біометричні документи / Офіційний веб-сайт Державної міграційної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dmsu.gov.ua/vazhlivo/tsnap.html>

³ ЦНАП та центри «Паспортний сервіс», які оформлюють біометричні документи / Офіційний веб-сайт Державної міграційної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dmsu.gov.ua/vazhlivo/tsnap.html>

Але особливою проблемою для належного доступу до паспортних послуг є рівень міст обласного значення та районних центрів, де і в ДМС, як правило, обмежена спроможність, і ОМС не так активно налаштовують у ЦНАП паспортні послуги за власні ресурси. І ще більшим викликом залишається доступ до паспортних послуг для мешканців сільських територіальних громад.

Отже, *перший варіант інтеграції паспортних послуг* – працівники (підрозділи) ДМС, за узгодженим рішенням між органом, що утворив ЦНАП, і територіальним підрозділом ДМС, можуть надавати паспортні послуги у приміщеннях ЦНАП, зокрема, у разі коли йдеться про населені пункти, де є територіальні підрозділи ДМС та де у ЦНАП створені умови для такого розміщення підрозділів/працівників ДМС. Особливо актуально це для громад, де вже наявне обладнання у підрозділах ДМС може задовольняти попит на паспортні послуги, але відсутні належні умови для прийому громадян. Проте, ця практика не набула поширення. ДМС наразі більше зорієнтована на розвиток власної відомчої мережі із надання послуг. На жаль, тут не завжди на перше місце виходить зручність та доступність послуг для громадян, в тому числі комплексність обслуговування. Підрозділи ДМС рідко забезпечують належний комфорт відвідувачам (не пристосовані для фронт-офісної роботи приміщення; переважно кабінетна система обслуговування, відсутність умов для очікування, безбар'єрного доступу, у тому числі для осіб з інвалідністю, туалетних кімнат тощо).

Наразі більш доступним та реалістичним для ОМС є *другий варіант інтеграції паспортних послуг у ЦНАП* – самостійно придбати необхідне обладнання та організувати надання паспортних послуг через власний ЦНАП. Важливо, що цей варіант можуть реалізувати і ті територіальні громади, у яких не має підрозділів ДМС.

Проте на сьогодні більшість ЦНАП не надають паспортних послуг через високу вартість обладнання. Як наслідок, ускладнюється доступ громадян до цих послуг.

Зокрема, вартість робочої станції для оформлення та видачі документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, з комплектом обладнання для зняття біометричних даних (параметрів) особи (далі – робоча станція) у 2018 році становила від [190 тисяч гривень](#) до [390 тисяч гривень](#). Для багатьох ОМС, особливо для малих громад, це значна сума, оскільки додатково ще потрібно сплатити за підключення до НСКЗ та вносити щомісячну абонплату за користування захищеним цифровим каналом зв'язку. До речі, до 2018 року робочу станцію можна було купити лише в комплекті із спеціалізованим програмним забезпеченням, яке з розрахунку на одну робочу станцію коштувало близько 75 тисяч гривень. З 2018 року ДМС надає це програмне забезпечення безкоштовно.

Придбання робочої станції відбувається через Єдину систему електронних публічних закупівель *ProZorro* у вигляді єдиного комплекту, складові якого мають певну специфікацію⁴. При цьому постачальники цієї продукції не надають деталізацію щодо цін по кожній позиції. Більше того, деякі складові комплекту (зчитувачі для документів та біометричних даних) постачаються лише одним суб'єктом господарювання в Україні, що фактично призвело до монополізації закупівель у цій сфері та штучного звуження кола суб'єктів підприємницької діяльності, які є кінцевими постачальниками обладнання під час проведення конкурсних торгів. На практиці така ситуація призводить до вимушеної закупівлі ОМС звичайного комп'ютерного обладнання за завищеними постачальниками цінами, ніж його можна було б придбати на ринку окремо від зчитувачів. Така недостатньо прозора система формування вартості робочої станції підвищує ризик придбати робочу станцію за завищеною ціною.

⁴ Приклад специфікації та технічних вимог до програмно-технічних комплексів для оформлення та видачі паспортних документів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bit.ly/2TSEbaF>

До речі, неодноразово траплялися випадки, коли вартість робочих станцій для ДМС була значно меншою, ніж для ОМС. Звичайно, що чим більше робочих станцій придбавається у рамках однієї закупівлі, тим меншою може бути ціна однієї робочої станції. Однак, на практиці, ця різниця у цінах для однієї робочої станції є досить суттєвою. Також вже згадані вище цінові показники ілюструють, що навіть в межах органів місцевого самоврядування ці робочі станції купуються за принципово різними цінами.

Варто наголосити, що завдання із забезпечення ЦНАП обладнанням для видачі паспортних документів передбачено Стратегією реформування державного управління України на період до 2021 року⁵. До кінця 2019 року передбачено закупити та встановити у ЦНАП обладнання для забезпечення надання цих адміністративних послуг у межах програми “Підтримка реалізації комплексної реформи державного управління”, за рахунок місцевих бюджетів та коштів міжнародної технічної допомоги. Крім цього, завдання щодо забезпечення надання паспортних послуг через ЦНАП було передбачено Планом дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» на 2016-2018 роки⁶.

Причини проблеми:

Бракує інформації про чітку офіційно визначену специфікацію для закупівель паспортної робочої станції. ДМС на практиці рекомендує органам місцевого самоврядування орієнтуватися на специфікацію, що застосовується власне цією Службою.

Специфікація паспортного обладнання, яка використовується для закупівель, містить складові (зчитувачі для документів та біометричних даних *Dermalog*), які фактично ведуть до монополізації закупівель у цій сфері. Лише один суб'єкт господарювання в Україні постачає таке обладнання. Це дозволяє постачальнику встановлювати високі ціни на складові комплекту чи весь комплект і, відповідно, обмежувати можливості ОМС у придбанні обладнання таких робочих станцій за нижчою ціною пропозицією.

Вартість закупівлі однієї робочої станції через ProZorro становить від 190 до 390 тисяч гривень. Можна припустити, що на ціну обладнання робочої станції частково може впливати вартість логістичних витрат на її доставлення та встановлення тощо. Хоча з практики закупівель бувають протилежні ситуації, коли менші і віддалені ОМС купують паспортне обладнання за нижчими цінами, аніж більші міста. Але очевидно, що не лише згадані фактори впливають на цінову різницю, яка на одну і ту ж саму продукцію може сягати близько 200 тисяч гривень. У будь-якому разі механізм формування цін на робочі станції є недостатньо прозорим. Також може йтися про брак належного державного контролю та уваги до наявної проблеми з боку Антимонопольного комітету України.

Основна пропозиція щодо вирішення проблеми:

Держава повинна забезпечити демонополізацію ринку постачання обладнання для паспортних робочих станцій або ж забезпечити органам місцевого самоврядування інші можливості придбання робочих станцій чи їх складових за обґрунтованими та раціональними ринковими цінами. Для цього необхідно: надати гарантований державою доступ до монополізованих одним постачальником складових робочої станції, зокрема до зчитувачів для документів та біометричних даних *Dermalog*. За інформацією Голови ДМС України ця пропозиція вже реалізована, і про це потрібно широко проінформувати потенційних замовників таких закупівель. Можливо, варто передбачити варіативність складових елементів робочої станції та

⁵ Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

⁶ План дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2016-%D1%80>

умови для вільної конкуренції. Окремо потрібно забезпечити належний державний контроль за закупівлею робочих станцій органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади задля недопущення перевитрат коштів платників податків. Специфікація на обладнання робочої станції для паспортних послуг повинна бути обґрунтованою та офіційно рекомендованою (з урахуванням вичерпних вимог, що висувують під час налаштування робочих станцій ДП «Документ» та ДП «Українські спеціальні системи», які фактично є монополістами на цьому ринку).

Зацікавлені сторони:

- 1) Міністерство внутрішніх справ України / Державна міграційна служба України;
- 2) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;
- 3) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;
- 4) Антимонопольний комітет України;
- 5) Органи місцевого самоврядування та їхні асоціації;
- 6) Асоціація ЦНАП та інші зацікавлені громадські організації
- 7) Проекти міжнародної технічної допомоги, які працюють з питаннями адміністративних послуг.

Можлива допомога Програми:

Експерти Програми готові брати участь у детальному опрацюванні питання можливостей здешевлення вартості паспортного обладнання, наданні конкретних пропозицій для такого здешевлення та можливої оптимізації специфікації.

4.2. Проблема – висока вартість організації захищеного цифрового каналу з використанням Національної системи конфіденційного зв'язку та щомісячної абонплати за користування ним;

Наслідки проблеми:

Державне підприємство «Українські спеціальні системи» (далі – ДП «УСС») є єдиним надавачем послуг конфіденційного зв'язку в мережі НСКЗ⁷. Для організації у ЦНАП захищеного каналу зв'язку необхідно здійснити прокладання каналу зв'язку, закупити спеціальне обладнання та забезпечити його встановлення і налаштування, реалізувати комплекс заходів щодо захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах. Оскільки ДП «УСС» є єдиним надавачем послуг з підключення до НСКЗ, то строки підключення до цієї системи можуть відчутно і непрогнозовано для ОМС затягуватися.

Закупівля обладнання та надання послуг з організації каналу конфіденційного зв'язку в мережі НСКЗ, організації комплексної системи захисту інформації (далі - КСЗІ), проведення її державної експертизи становить майже 150 тисяч гривень. Для деяких ЦНАП, особливо в менших громадах, це значний фінансовий тягар. Адже, крім підключення, щомісяця необхідно сплачувати абонентську плату за користування захищеним каналом зв'язку. Вартість місячної абонплати – близько 5,2 тисяч гривень відповідно до наказу Адміністрації державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 07.08.2013 № 420⁸ (раніше плата за щомісячне користування захищеним цифровим каналом становила майже 7 тисяч гривень). Як наслідок, не

⁷ ДП «Українські спеціальні системи» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.uss.gov.ua/>

⁸ Наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України 07.08.2013 № 420 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z1512-13>

всі ОМС готові нести такі витрати і тому не вводять паспортні послуги до ЦНАП, зважаючи і на цей чинник. А громадяни, відповідно, не можуть отримати паспортні послуги у своїй громаді та змушені витратити час і кошти для поїздок до районного чи обласного центру та/або ж пробувати отримувати паспортні послуги у часто некомфортних умовах в районному підрозділі ДМС.

Причини проблеми:

Висока вартість організації захищеного каналу зв'язку в мережі НСКЗ є істотним стримуючим фактором для налаштування паспортних послуг у багатьох ЦНАП ОМС. Адже у малих громадах, де спостерігається менший попит на «закордонні паспорти», надання переважно послуг з оформлення паспорта громадянина України у формі картки може стати фінансовим тягарем для місцевого бюджету.

Також гострим залишається питання розміру щомісячної абонплати за користування захищеним каналом зв'язку. Незважаючи на зменшення щомісячної абонплати з 7 до 5,2 тисяч гривень, залишається потенційний ризик зловживання ДП «УСС» своїм фактичним монопольним становищем та підвищення ціни за користування НСКЗ.

Основна пропозиція щодо вирішення проблеми:

Необхідно додатково опрацювати питання або шляхів зменшення вартості організації захищеного каналу зв'язку в мережі НСКЗ та розміру щомісячної абонплати за користування ним та/або змінити механізм підключення до каналів конфіденційного зв'язку та/або взагалі змінити механізм взаємодії ОМС з ЄДДР та/або в інший спосіб сприяти фінансовій доступності для ОМС у налаштуванні паспортних послуг. Можливо для віддалених від районних центрів малих громад видатки за користування захищеними каналами зв'язку, чи їх частина, могли б покриватися державою.

Зацікавлені сторони - Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші суб'єкти, визначені у пункті 4.1. записки.

Можлива допомога Програми:

Експерти Програми готові брати участь у детальному опрацюванні наданих пропозицій.

4.3. Проблема – мобільні ЦНАП ОМС не мають можливості надавати паспортні послуги

Наслідки проблеми:

Мобільний ЦНАП – це спеціально обладнаний транспортний засіб, у якому облаштовані робочі місця для надання адміністративних послуг (де-юре, «пересувне віддалене робоче місце ЦНАП»). У деяких ОМС мобільні ЦНАП вже функціонують ([м. Славута](#) та [м. Кривий Ріг](#)), а окремі – готуються (зокрема, м. Гуляйполе, м. Дунаївці, м. Могилів-Подільський, м. Олевськ, м. Устилуг та інші), проте вони не мають можливості надавати паспортні послуги. Це ускладнює доступ мешканців ОТГ до паспортних послуг, оскільки мобільні ЦНАП, в першу чергу, необхідні для громад, у складі яких є багато віддалених населених пунктів і навіть стаціонарний ЦНАП для деяких мешканців є територіально важкодоступним. Відсутність паспортних послуг також погіршує самоокупність експлуатації мобільних ЦНАП, через що ОМС менше зацікавлені інвестувати у створення такої моделі надання адмінпослуг.

Причини проблеми:

ДМС наразі не надала вимог для ОМС задля створення їх можливості працювати з паспортними послугами через мобільні ЦНАП. За наявною інформацією, на відповідні запити відповідь ДМС ще готується.

Водночас відомо про практику роботи мобільних офісів з паспортними послугами у ДП «Документ» у сфері управління ДМС: вартість виїзного оформлення закордонного паспорта становить [від 1 386 до 2 765 грн](#), за додаткову послугу «мобільна видача» (отримання готового паспорта) потрібно заплати [від 622 грн](#).

Основна пропозиція щодо вирішення проблеми:

ДМС має якнайшвидше надати бачення щодо технологічного рішення та/або специфікацію, що дозволить ОМС надавати паспортні послуги через мобільні ЦНАП. Практика роботи мобільних офісів ДП «Документ» свідчить про те, що приклади таких технологічних рішень вже розроблені та можуть бути використані для організації надання паспортних послуг через мобільні ЦНАП ОМС. Якщо за оцінками ДМС є потреба та можливості в оптимізації технологічних рішень з позиції вартості та ефективності їх впровадження, то і цю роботу також необхідно проводити. Але не варто стримувати ініціативи ОМС у наближенні паспортних послуг до громадян через власні мобільні ЦНАП, якщо така практика вже існує в системі ДМС.

Зацікавлені сторони - визначені у пункті 4.1 цього документа.

Можлива допомога Програми:

Експерти Програми готові брати участь в опрацюванні цієї проблематики, у популяризації відповідних практик.

4.4. Проблема – непрозорі та частково надмірні вимоги до приміщень, у яких розміщується паспортне обладнання (робочі станції)

Наслідки проблеми:

На практиці ОМС отримують під час оформлення та реалізації договірних відносин з надавачами послуг вимоги до приміщень, у яких планується розміщення паспортного обладнання. Приміщення мають відповідати вимогам⁹ ДМС та організації комплексної системи захисту інформації. Разом з тим, в загальному доступі відсутні будь-які офіційні консолідовані документи, на які могли б орієнтуватися ОМС під час облаштування приміщень і робочих місць для інтеграції паспортних послуг до своїх ЦНАП. З практики можна зафіксувати такі основні вимоги, що висуваються до приміщень: повинні мати міцні вхідні двері із замками, які забезпечують надійне закриття; бути обладнаними охоронною та пожежною сигналізаціями; після закінчення робочого дня замикатися і опечатуватися. Оскільки зазвичай приміщення розташовані на першому поверсі, також необхідно обладнати вікна металевими сітками або ґратами. Такі вимоги часто ускладнюють інтеграцію паспортних послуг у ЦНАП, оскільки деякі ОМС не мають можливості забезпечити їх у ЦНАП.

Щоб не шкодити загальному формату роботи ЦНАП, та забезпечити виконання вище згаданих умов, ОМС облаштовують надання паспортних послуг в окремих кабінетах. Це в свою чергу суперечить концепції належного ЦНАП, зокрема принципу його роботи у форматі «відкритого простору», вимоги тобто повертає ОМС до кабінетної системи обслуговування та підвищує корупційні ризики. Хоча є й багато інших практик, наприклад ЦНАП міст Рівне, Луцька та інших, де у «відкритому просторі» розміщуються робочі станції для надання паспортних послуг.

⁹ На практиці переважно йдеться про Стандартну операційну процедуру (СОП) «Організація робочого місця АРМ. Ергономічні вимоги» (проекти розроблено ДМС у 2017 році, але інформації про їх затвердження немає).

За позицією ДМС такі вимоги стосуються не власне паспортного обладнання (робочих станцій), а розміщення обладнання захищеного каналу зв'язку. Тобто це, насамперед, питання Держспецзв'язку.

Зважаючи на нечітке унормування та інформацію з цього питання, станом на сьогодні відрізняється і практика надання паспортних послуг у різних ЦНАП: робочі станції встановлюють як у відокремлених приміщеннях (разом з обладнанням захищеного каналу зв'язку), так і безпосередньо у фронт-офісах ЦНАП (обладнання захищеного каналу зв'язку розміщено в іншому відокремленому приміщенні).

Причини проблеми:

Непрозорі та надмірні на практиці вимоги до фронт-офісних приміщень, зокрема перевага окремим ізольованим кімнатам із використанням ґрат на вікнах, ускладнюють інтеграцію паспортних послуг у ЦНАП та суперечать концепції «відкритого простору». Крім цього, відсутність єдиного документа або детальних роз'яснень для ОМС з цього питання із чіткими вимогами до приміщення створює додаткові труднощі для ОМС, які прагнуть інтегрувати паспортні послуги у ЦНАП.

Основна пропозиція щодо вирішення проблеми:

Необхідно чітко визначити вимоги до приміщень для роботи з паспортними послугами, розділивши на вимоги до приміщень для розміщення обладнання захищеного каналу зв'язку та вимоги до приміщень для розміщення робочих станцій. Приміщеннями для розміщення робочих станцій повинен бути загальний фронт-офіс ЦНАП. Потрібно враховувати необхідність надання адміністративних послуг у форматі «відкритого простору». Крім цього, при вдосконаленні системи безпеки необхідно дотримувати «гнучкого підходу» (у т. ч. щодо використання різних видів і засобів захисту інформації, охорони, встановлення та обслуговування яких для окремих громад може бути значним фінансовим тягарем). Адже навіть втрата обладнання не несе ризиків для паспортної сфери – без доступу до Єдиного державного демографічного реєстру і співпраці з ДМС його незаконне використання неможливе.

Зацікавлені сторони - Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші суб'єкти, визначені у пункті 4.1. записки.

Можлива допомога Програми:

Експерти Програми готові брати участь у спільному опрацюванні цієї проблематики задля напрацювання ефективного та всебічно обґрунтованого рішення.

5. Зведені пропозиції (резюме):

- 1) покращити умови для ОМС щодо можливості придбання робочих станцій (гарантувати доступ до монополізованих складових робочої станції; сприяти зменшенню загальної вартості робочої станції; забезпечити ефективний державний контроль за публічними закупівлями у цій сфері);
- 2) відпрацювати шляхи зменшення вартості організації захищеного цифрового каналу з використанням Національної системи конфіденційного зв'язку (НСКЗ) та щомісячної абонплати за користування ним та/або підготувати альтернативні механізми, принаймні для відділених від районних центрів малих громад;
- 3) якнайшвидше розробити та оприлюднити оптимальне технологічне рішення та специфікацію на обладнання, що дозволить ОМС надавати паспортні послуги через мобільні ЦНАП;
- 4) спростити вимоги до приміщення для роботи з паспортними послугами, в тому числі прямо передбачити можливість розміщення робочих станцій у «відкритому просторі» ЦНАП.

